

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเราในปัจจุบันกำลังเร่งที่จะพัฒนาทุก ๆ ด้าน เพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ ในโลก พร้อมทั้งยังเป็นการปรับสภาพการต่าง ๆ ในประเทศเพื่อให้เหมาะสมสามารถเข้ากับการพัฒนาของเทคโนโลยีและวิชาการแขนงต่าง ๆ ที่กำลังเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วได้ ซึ่งการที่ประเทศจะพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ก็จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยกำลังคนในประเทศเป็นสิ่งสำคัญ เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดใน การพัฒนา กล่าวคือ หากทรัพยากรคนยังไม่พัฒนาแล้วประเทศชาติจะพัฒนาไปไม่ได้ กำลังคน มีความสำคัญมากในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจการขนาดเล็กหรือใหญ่ มาก เช่น การพัฒนาประเทศก็ตาม เพราะแม้จะมีปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น ทุน การจัดการ วัสดุ เครื่องมือ ใช้อย่างเพียงพอในการดำเนินงาน แต่ถ้าขาดกำลังคนที่มีคุณภาพเสียแล้วกิจการนั้น ๆ ก็ประสบความสำเร็จได้ยาก² และสิ่งที่จะสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาหรือสร้างสรรกำลังคนให้เป็น ผู้มีประสิทธิภาพได้นั้นคือ การศึกษานั้นเอง ออลสัน (Olson) กล่าวว่า "การศึกษา

¹ สมจิต สุคนธ์สวัสดิ์, "กรุงเทพมหานครกับการจัดการศึกษา," กรุงเทพมหานครกับการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, ม.ป.ป.), หน้า 57.

² ประทีน ศรีพรหม, "ครูกับความต้องการกำลังคน," ครูปริทัศน์ 10 (ตุลาคม 2522)

คือ กรรมวิธีปรับปรุงคนให้ดีขึ้น..."¹ การศึกษาเป็นการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของความเป็นมนุษย์เพื่อผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และของโลก² นั่นคือการศึกษาสามารถจะปรับปรุงคนให้มีคุณภาพดี เป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติได้ ด้วยการวางรากฐานความรู้ความสามารถที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศให้เกิดในตัวผู้เรียนได้

การศึกษาในระดับประถมศึกษาจนถึงว่าเป็นเสมือนหนึ่งพื้นฐานการศึกษาในระดับอื่นที่สูงขึ้นไป เพราะการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาส่วนที่มีอิทธิพลต่อมุกสิกภาพของมนุษย์มากยิ่งขึ้นกว่าการศึกษาในระดับสูง ๆ ขึ้นไป³ รัฐบาลเองได้มองเห็นความสำคัญของการศึกษาในระดับนี้มาเป็นเวลานานแล้ว จะเห็นได้จากกรณีที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2464 จนมาถึงในปัจจุบันนี้ก็ยังมียกกฎหมายกำหนดให้การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ ที่กำหนดให้ทุกคนต้องเรียนในระดับประถมศึกษาจนกว่าจะพ้นเกณฑ์บังคับ ดังนั้นถ้าหากว่าการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จแล้วก็จะทำให้เป็นผลเสียต่อการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป ซึ่งผลสุดท้ายก็จะทำให้การพัฒนากำลังคนเพื่อไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติไม่ได้ผลหรือได้ผลไม่เต็มที่ แต่หากว่าการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาประสบผลสำเร็จก็จะเป็นผลดีต่อการศึกษาในระดับอื่น ๆ และก็จะช่วยให้เกิดผลดีต่อการพัฒนากำลังคน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในที่สุด

¹ Edward G. Olson, The Modern Community School. (New York : Appleton-Century Crofts, 1954), p.98.

² อาชเลย์ มอนตาญ, "ทัศนะเกี่ยวกับการศึกษาของชาวเขา," แปลโดย สมานชาติเครือ ครูปริทัศน์ 10 (ตุลาคม 2524) : 54.

³ มนุ อุดมเวช, "แนวโน้มหลักสูตรฝึกหัดครูประถมศึกษาในปัจจุบัน," ครูสาร 2 (พฤศจิกายน 2523-มีนาคม 2524) : 51.

วิชาพลศึกษาเป็นองค์หนึ่งของการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการศึกษานาชาติในทุกุระกัับเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากเป้าหมายอันสำคัญที่สุดของการให้การศึกษา ก็คือ การพัฒนาคนหรือตัวเด็ก เพื่อให้เจริญเติบโตเต็มที่ทุกด้านคือ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม¹ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็เป็นลักษณะที่สอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์ของวิชาพลศึกษา กล่าวคือวิชาพลศึกษา คือการศึกษาแขนงหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายเช่นเดียวกับการศึกษาอย่างอื่น ๆ คือ เป็นวิชาที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม จะแตกต่างกับวิชาอื่นบ้างก็ตรงที่วิธีการและสื่อที่นำมาใช้คือพลศึกษา ใช้กิจกรรมการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาเป็นสื่อกลางของการเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ² จะเห็นได้ว่าวิชาพลศึกษาก็สามารถจะพัฒนาเด็กได้ครบทุกด้านเช่นเดียวกับเป้าหมายของการศึกษา นอกจากนี้ ฮาร์ท และเชย์ (Hart and Shay) ได้รายงานผลการวิจัยว่า "สมรรถภาพทางกายกับความสามารถทางด้านวิชาการมีความสัมพันธ์กัน ถ้าสมรรถภาพดีก็จะทำให้การเรียนดีขึ้นได้"³ สิ่งเหล่านี้จึงพอจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของวิชาพลศึกษาในการจัดการศึกษาทุกระดับได้ก็ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาชั้นต้น ถ้าการจัดดำเนินการสอนวิชาพลศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาประสบผลสำเร็จ ซึ่งเท่ากับเป็นการปรับปรุงพื้นฐานการศึกษาของชาติให้มั่นคง แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าการจัดดำเนินการสอนวิชาพลศึกษาล้มเหลวก็จะส่งผลกระทบต่อพื้นฐานการศึกษาของชาติขาดความมั่นคงได้

¹ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร, "การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่," วารสารครู 6 (มีนาคม 2523) : 8.

² วรศักดิ์ เพียรชอบ, "ความหมายและวัตถุประสงค์ของวิชาพลศึกษา," วารสารพลศึกษา 1 (มิถุนายน 2512) : 10.

³ Macia E. Hart and Clayton T. Shay, "Relationship Between Physical Fitness and Academic Success," The AAHPER Research Quarterly 35(October 1964) : 357.

ในการที่จะดำเนินการให้การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในระดับประถมศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการจัดการบริหารการศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารการศึกษา (Educational Administration) นั้นก็คือการดำเนินการต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ และเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างเอกัตบุคคลเพื่อให้เขาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม¹ และผลสุดท้ายของการบริหารศึกษาก็จะตกมาอยู่กับเด็กนักเรียน ตลอดจนสังคมที่เขาร่วมอยู่ในการดำเนินการบริหารศึกษานี้จำเป็นต้องอาศัยบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่และเงินเป็นองค์ประกอบจึงจะทำให้การดำเนินงานเกิดผลสำเร็จ ถ้าเราพิจารณาความหมายของการบริหารที่ว่า การบริหารหมายถึงการทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายพร้อมกัน² ประกอบกับความเห็นของ ภิญโญ สาคร ที่ว่าในวงการบริหารทั้งในวงการธุรกิจ วงการราชการและวงการศึกษาก็ว่าการบริหารงานบุคคลเป็นหัวใจของการบริหาร เพราะความสำเร็จของงานนั้นขึ้นอยู่กับคน³ ก็จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการบริหารนั้นก็คือคนหรือบุคลากรในวงการบริหารนั้น ๆ นั่นเอง ในการบริหารการศึกษานั้นครูถือว่าเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และถ้ากล่าวถึงวงการพลศึกษาแล้ว บุคลากรที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดดำเนินการให้กิจการพลศึกษาเจริญก้าวหน้า การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาประสบผลสำเร็จนั้นก็คือ ครูพลศึกษานั้นเอง สาอาจ พ่วงบุตร ได้กล่าวว่า วิชาพลศึกษาจะดีมาก

¹ สมบูรณ์ พรหมภาพ, หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2521), หน้า 9.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

³ ภิญโญ สาคร, การบริหารงานบุคคล (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 5.

น้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับครูพลศึกษา ซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่ง¹ นอกจากนี้ วรศักดิ์ เพียรชอบ ได้ให้ความเห็นว่าครูพลศึกษานับว่าเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพพลศึกษา การที่วิชาชีพพลศึกษา จะเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษแก่นักเรียนมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่าครูพลศึกษาสามารถจะจัดโปรแกรมพลศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากวิชาพลศึกษามากน้อยเพียงใด² และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนระดับประถมศึกษาเป็นโรงเรียนที่นักเรียนอยู่ในวัยของการเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ที่เต็มไปด้วยความอยากรู้อยากเห็น และมีความต้องการในการเคลื่อนไหวสภาพของร่างกายก็อยู่ในระยะที่มีความไวต่อการเรียนทางด้านกายเคลื่อนไหวและทักษะกีฬาต่าง ๆ เป็นอย่างมากจึงควรจะได้มีครูพลศึกษาที่มีความรู้และความเข้าใจในวิชาการทางด้านนี้อย่างแท้จริง เป็นผู้สอนและรับผิดชอบโดยตรง³ จากสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ทำให้พอจะมองเห็นได้ว่าครูพลศึกษานั้นเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในวิชาชีพพลศึกษาอย่างมาก ดังนั้นการจัดและดำเนินงานบริหารพลศึกษาในระดับประถมศึกษาถ้าจะให้ประสบผลสำเร็จก็ควรจะต้องคำนึงถึงสภาพของครูพลศึกษาให้มาก ซึ่งในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้วว่าในการปฏิบัติงานต่าง ๆ นั้นขวัญในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้บุคคลากรใน

¹ สำอาง พวงบุตร, "ความสำคัญของครูพลศึกษาต่อวิชาชีพ," วารสาร สุขศึกษา พลศึกษา สันตนาการ 2(เมษายน 2524) : 183.

² วรศักดิ์ เพียรชอบ, หลักและวิธีการสอนพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ไท่บัววัฒนาพานิช, 2523), หน้า 31.

³ วรศักดิ์ เพียรชอบ, "รายงานการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับ Physical Education and Sports in the Education of Youth and National Development."

๗ กรุงเทพมหานคร "วารสาร สุขศึกษา พลศึกษา สันตนาการ" 3(กรกฎาคม 2521) : 106.

หน่วยงานแต่ละแห่งมีความตั้งใจปฏิบัติงานให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานของตน ความสำคัญของขวัญในการปฏิบัติงานนี้ได้รับการสนับสนุนจากผลงานวิจัยตลอดจนความเห็นของครูหลายท่าน เช่น ในปี ค.ศ. 1953 แอนเดอร์สัน (Anderson) ได้ทำการวิจัยเรื่องขวัญของครูและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนก็ได้ผลสรุปว่า ครูผู้ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนสูงจะมีขวัญอยู่ในระดับสูงกว่าครูผู้ทำการสอนในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ¹ และในปี ค.ศ. 1972 เอลเลนเบิร์ก (Ellenberg) ได้ให้ความเห็นจากหลักที่เขาถือว่า ขวัญของครูนอกจากจะมีผลต่อการเรียนของนักเรียนแล้วยังทำให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนนั้นแตกต่างไปจากโรงเรียนอื่นคือ ในโรงเรียนที่ครูมีขวัญดี การปฏิบัติงานจะมีความราบรื่นกว่าโรงเรียนที่ครูมีขวัญต่ำ² นอกจากนี้ วิทยุ สาร ยังได้ให้ความเห็นว่า อาคาร สถานที่ วัสดุครุภัณฑ์และการเงินแม้จะมีสมบูรณ์สักเพียงใดจะไม่มี ความหมายเลยถ้าคนที่ใช้สิ่งเหล่านั้นไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะใช้หรือขาดขวัญ ขาดกำลังใจที่จะร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน³ จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าถ้าครูพลศึกษามีขวัญดี ย่อมจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถแต่ถ้าครูพลศึกษามีขวัญอยู่ระดับต่ำหรือขาดขวัญในการปฏิบัติงานก็จะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของเขาลดต่ำลงด้วย

คำว่าขวัญในการปฏิบัติงานนี้ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็นไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

¹Lester W. Anderson, "Teacher Morale and Student Achievement," Journal of Educational Research 46 (May 1953) : 696.

²F.C. Ellenburg, "Factors Affecting Teacher Moral Meaning for Principals," The National Association of Secondary School Principals Bulletin 56 (December 1972) : 37.

³วิทยุ สาร, การบริหารงานบุคคล, หน้า 5.

ูก (Good) ได้ให้ความหมายของขวัญในการปฏิบัติงานไว้คือ

1. ทัศนคติและความรู้สึกของครูที่เกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ เป้าหมาย
ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน
2. สถานภาพทางจิตใจของครูที่ทำงาน ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลจากรายได้ การ
มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการบริหาร โอกาสก้าวหน้า และสติปัญญา การสร้าง
สรรที่เกิดจากการควบคุมการปฏิบัติงาน¹

ส่วน อัดัม และดิคกี้ (Adam and Dickey) ได้ให้ความหมายว่า ขวัญใน
การปฏิบัติงานคือหัวใจ และทัศนคติของครูที่ทำงานซึ่งเป็นส่วนขององค์ประกอบที่จะทำให้การ
สอนได้รับความพึงพอใจและความสำเร็จ ขวัญเป็นผลหรือพัฒนาการทางธรรมชาติของสภาพการณ์
ต่าง ๆ ที่ทำงานของครู²

สุมเมธ เกียวอิสเรศ ได้ให้ความหมายของขวัญในการปฏิบัติงานไว้ว่าหมายถึง
สภาพทางจิตใจหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำงานในหน่วยงานที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ความ
รู้สึกนี้อาจเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาหรือบรรยากาศของหน่วยงานนั้นก็ได้³

สำหรับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดขวัญในการปฏิบัติงานนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายประการ
ซึ่งได้มีผู้จำแนกไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

¹ Carter V. Good, Dictionary of Education. (New York : McGraw-
Hill Book Co., 1973), pp. 373-374.

² Harold P. Adam and Frank G. Dickey, Basic Principles of
Supervision. (New Delhi : Eurasia Publishing House, 1966), p. 65.

³ สุมเมธ เกียวอิสเรศ, "ขวัญของครู," วารสารทางวิชาการคณะศึกษาศาสตร์
มศว. บางแสน 2 (พฤศจิกายน 2523-มีนาคม 2524) : 42.

ไวลส์ (Wiles) กล่าวว่า ขบวนการปฏิบัติงานจะดีขึ้นนั้นควรมีปัจจัย 9 ประการคือ

1. ความพึงพอใจในการทำงาน
2. ความมั่นคงและการดำเนินชีวิตอย่างผาสุก
3. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ
4. การปฏิบัติอย่างยุติธรรม
5. ความรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญ
6. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
7. การนับถือตนเอง
8. มีบริการให้แกครูตามความเหมาะสม
9. ได้รับความสนใจในความทุกข์สุข¹

ครูดุเดน (Chruden) และ เชอแมน (Sherman) ให้ความเห็นว่าองค์ประกอบของขวัญควรมีดังนี้

1. ปริมาณงาน
2. สภาพแวดล้อมในการทำงาน
3. เงินค่าตอบแทน
4. สวัสดิการในการทำงาน
5. ความเป็นมิตรและความร่วมมือของผูรมงาน
6. ได้รับความเอาใจใส่อยู่เสมอ

¹ Kimball Wiles, Supervision for Better School, 3rd ed. (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1967), pp. 227-244.

7. ความเชื่อมั่นในการบริหาร
8. มีวิธีการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ
9. มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ
10. มีการติดต่อสื่อสารภายในหน่วยงานอย่างเพียงพอ
11. มีฐานะและได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน
12. มีความมั่นคงในการทำงาน
13. ความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน
14. โอกาสก้าวหน้า¹

วิธีนี้ ขวัญบุญจันทร์ ได้ให้ความเห็นว่าการสร้างขวัญในหน่วยงานนั้นควรประกอบด้วย ปัจจัยเหล่านี้

1. มีความยุติธรรม
2. มีการยกย่องชมเชย เมื่อทำงานดีเพราะมนุษย์ทุกคนต้องการการยอมรับ
3. ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เช่น การเรียนต่อ
4. มีความก้าวหน้าในตำแหน่งวิชาชีพ
5. มีค่าตอบแทนรายเดือนที่เหมาะสม
6. มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา
7. มีหัวหน้าหน่วยงานที่มีความสามารถ
8. มีนโยบายของหน่วยงานที่แน่นอน และแนวการปฏิบัติที่ควบคุมไป
9. มีใจสนใจในการทำงาน มีระเบียบวินัย เช่น ระเบียบวินัยข้าราชการพลเรือน

มีรายละเอียดเกี่ยวกับการทำงาน

¹ Herbert J. Chruden and Arthur W. Sherman, Jr., Personnel

10. มีความมั่นคงในการทำงาน¹

จากปัจจัยต่าง ๆ ในการสร้างขวัญกำลังใจที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วปัจจัยของขวัญนั้นจะขึ้นอยู่กับ การตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์นั่นเอง ซึ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์มีอยู่ 5 ประการด้วยกันคือ

1. ความต้องการทางค่านิยมสรีรศาสตร์ (Physiological) เป็นความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs)
2. ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security)
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs)
4. ความต้องการความภาคภูมิใจ (Ego Needs Safety and Security)
5. ความต้องการสมปรารถนา (Self-Fulfillment)²

กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ 1,578,420 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นเขตการปกครอง 24 เขต มีประชากรอาศัยอยู่ 4,999,515 คน³ มีขอบข่ายหน้าที่กว้างขวางเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนตั้งแต่เกิดจนตายแต่มีงบประมาณน้อย⁴ ในด้านการจัดการศึกษามีภาระต้องจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในส่วนต่าง ๆ ของกรุงเทพฯ

¹ รัชณี ชวัญญูจัน, การนิเทศทางพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 63.

² Dale Yoder, Personnel Management and Industrial Relations (New Delhi : Prentice-Hall of India Private, 1973), p.82.

³ กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา, สถิติการศึกษากทม.ปีการศึกษา 2522 (กรุงเทพมหานคร : สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2523), หน้า 1.

⁴ สมจิต สุคนธ์สวัสดิ์, "กรุงเทพมหานครกับการจัดการศึกษา," กรุงเทพมหานครกับการศึกษา, หน้า 57.

โดยในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครนั้น ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ความต้องการของประชาชนจะได้รับการตอบสนองเพียงใดอยู่ที่ครูนั้นมากกว่าผู้อื่น¹ ซึ่งครูที่กล่าวนี้รวมถึงครูพลศึกษา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่กระจายอยู่ตามสวนต่าง ๆ ของกรุงเทพฯ ด้วย นอกจากนี้ผลการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษาแสดงให้เห็นว่าการจัดโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษายังมีปัญหาในเรื่อง

- อุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาพลศึกษามีน้อยไม่พอกับจำนวนนักเรียน
- สนามการเรียนการสอนพลศึกษาไม่สมบูรณ์ ส่วนใหญ่เนื้อที่อยู่ที่ภายในบริเวณวัดคับแคบ ไม่ปลอดภัย ไม่ปลอดภัยในการเรียนการสอน
- งบประมาณในการดำเนินการทางพลศึกษามีน้อยมาก
- คู่มือการสอน กติกากีฬา ประเภทต่าง ๆ มีจำนวนน้อยขาดการเผยแพร่
- การให้ความร่วมมือประสานงานระหว่างโรงเรียนไม่ค่อยดีเท่าที่ควร
- สภาพแวดล้อมบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนไม่ค่อยดี เช่น อยู่ภายในบริเวณวัดที่มีการเผาศพบ่อย ๆ ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม ใกล้คลองที่มีน้ำเน่าเหม็น ทำให้เกิดมลพิษต่อสุขภาพส่วนของโรงเรียน
- จำนวนนักเรียนที่เรียนวิชาพลศึกษาในหนึ่งคาบมีจำนวนมากเกินไปถึงกับต้องรวมห้องเรียนครั้งเดียวหลาย ๆ ห้องเรียน หลายระดับชั้นทำให้การเรียนการสอนไม่บังเกิดผลดีเท่าที่ควร
- สถานที่ของโรงเรียนคับแคบเมื่อทำการสอนพลศึกษาเกิดเสียงดังรบกวนการสอนของครูที่สอนวิชาอื่น ๆ
- เครื่องแต่งกายของนักเรียน เวลาเรียนวิชาพลศึกษาไม่ค่อยเรียบร้อยสมบูรณ์ เพราะเกิดจากสภาพทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในสภาพยากจน

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

- สนามกีฬาบางชนิดถูกจำกัดการใช้จากผู้บริหารและเจ้าอาวาสวัด¹

ประกอบกับกรุงเทพมหานครมีอาณาเขตกว้างขวางทำให้การดูแลบริหารงานตลอดจนการจัดบริการให้กับครูพลศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามส่วนต่าง ๆ อาจจะไม่ทั่วถึง สิ่งเหล่านี้อาจจะส่งผลกระทบต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครในแต่ละส่วนให้มีระดับขวัญที่แตกต่างกัน ซึ่งควรแก่การศึกษาเพื่อหาข้อเท็จจริง แล้วนำไปเป็นแนวทางสำหรับดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจในการทำวิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ระหว่างผู้สอนในโรงเรียนเขตชั้นในกับเขตชั้นนอก
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในเขตชั้นในและเขตชั้นนอก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมพลศึกษา, รายงานผลการสำรวจการ เรียนการสอนวิชาพลศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครปี 2523 (กรุงเทพมหานคร : กรมพลศึกษา, 2523), หน้า 16.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบถึงระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดบริหารพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครนำไปปรับปรุงการบริหารงานพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครให้เกิดประสิทธิผลที่ดีขึ้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาเป็นสิ่งที่วัดได้ด้วยการใช้แบบสอบถาม
2. ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มประชากรเป็นข้อมูลที่ใช้ถือได้
3. สภาพแวดล้อมในเขตชั้นในและเขตชั้นนอกให้ถือว่ายังคงสภาพเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง
4. ครูพลศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ยึดถือตามหน้าที่ที่ปฏิบัติ ในการสอนวิชาพลศึกษาไม่คำนึงถึงคุณวุฒิทางการศึกษาวาทองสำเร็จงานพลศึกษา

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามแบบปลายเปิดจึงอาจทำให้ไม่สามารถทราบถึงความคิดเห็นของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่นอกเหนือจากที่มีอยู่ในแบบสอบถาม

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ขวัญในการปฏิบัติงาน หมายถึง สภาพทางจิตใจหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

หน่วยงาน หมายถึง โรงเรียน เขต หรือสำนักงานการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษาธิการ เขต หรือหัวหน้าเขต

ครูพลศึกษา หมายถึง ครูพลศึกษาผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยยึดถือตามหน้าที่ที่ปฏิบัติไม่คำนึงถึงคุณวุฒิทางการศึกษาว่าต้องสำเร็จด้านพลศึกษา

เขตชั้นใน หมายถึง เขตการปกครองของกรุงเทพมหานครที่อยู่บริเวณในเมืองหรือรอบในของกรุงเทพฯ ซึ่งประกอบด้วย เขตพระนคร ป้อมปราบ ปทุมวัน สัมพันธวงศ์ บางรัก กุสุมาลย์ ญาไท ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ยานนาวา ห้วยขวาง

เขตชั้นนอก หมายถึง เขตการปกครองของกรุงเทพมหานครที่อยู่บริเวณชานเมืองหรือรอบนอกของกรุงเทพฯ ซึ่งประกอบด้วย เขตพระโขนง บางเขน บางกะปิ ภาษีเจริญ บางขุนเทียน คลิ่งชัน มีนบุรี ลาดกระบัง หนองจอก ราษฎร์บูรณะ หนองแขม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย